

Årjängs kommun

2017-12-21

Dnr 403-2017:6693

Beslut

---

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Svens-
byns skola i Årjängs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av områdena undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Syftet är att granskningen ska bidra till högre kvalitet där målet är en god utbildning i en trygg miljö.

Granskningen genomförs i 40 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolenheter. Svensbyns skola i Årjängs ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 5 och 6 oktober 2017. Besöket genomfördes av Kajsa Öhman och Ana-Maria Koci Spång. Under besöket intervjuades elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Därutöver genomfördes lektionsobservationer.

I samband med kvalitetsgranskningen har så allvarliga brister i verksamheten uppmärksamrats att det har föranlett ett separat tillsynsbeslut, se *Tillsynsbeslut den 21 december 2017 med diariennr: 403-2017:6693*. Av tillsynsbeslutet följer även särskilt angiven tid för uppföljning av vidtagna åtgärder.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Sammanfattande bedömning

På Svensbyns skola har Skolinspektionen granskat följande tre områden: undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Skolinspektionens sammantagna bedömning för de tre områdena är att *Ett förbättringsområde är nödvändigt* vilket är den lägsta nivån av tre möjliga i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsbedömning.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i viss grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. Granskningen visar att undervisningen delvis är utmanande för flertalet elever och att det ofta ges återkoppling i undervisningen mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet. Dock varierar det i vilken utsträckning lärarna tydliggör undervisningens syfte samt förklarar hur lektionens syfte hänger ihop med de enskilda momenten. Detta leder till att undervisningen inte alltid har ett logiskt flöde eller att undervisningen har en tillräcklig variation. Elever ges därför inte alltid möjlighet använda olika strategier för sitt lärande eller får så mycket stöd som de behöver i sin läroprocess.

Skolinspektionen bedömer även att rektorn i låg grad har ett aktivt ledarskap som stödjer och utvecklar verksamheten i skolan. Av granskningen framkommer att rektorn inte följer upp och analyserar utbildningens resultat på ett systematiskt sätt och utifrån en analys av skolans resultat och behov sätter in åtgärder för att förbättra undervisningen. Granskningen visar visserligen att rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar men att det arbetet ännu inte är formaliserat. Rektorn kan därför inte följa upp och utvärdera resursfördelningens effekter. Personalen har dock fått kompetensutveckling genom bland annat Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionens granskning visar vidare att rektorn inte har någon inblick i arbetet med skolans strategiska jämställdhetsarbete annat än det som framkommer i skolans likabehandlingsplan. Där framkommer det att skolan utifrån en analys arbetar med att i "skolans val" ta upp frågor som rör genus samt att läraren ska synliggöra elevernas möjlighet till inflytande oavsett könstillhörighet.

Skolinspektionen bedömer vidare att utbildningen på Svensbyns skola i viss grad utformas så att eleverna tillförsäkras en miljö som präglas av trygghet och studiero. Det bedrivs ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero men det varierar i vilken utsträckning detta arbete har lett till att studieron har förbättrats. Av granskningen framgår dock att majoriteten av eleverna är trygga på skolan. Granskningen visar även att vissa lärare bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling. Rektorn är dock inte delaktig i detta arbete vilket försvårar för rektor och personal att tillsammans arbeta med och bedriva ett främjande och förebyggande arbete.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande delar:

- Att lärarna tydliggör undervisningens syfte under lektionerna och strukturerar undervisningen samt förklarar för eleverna hur syftet hänger ihop med hela lektionen och de enskilda momenten.
- Att all personal inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla studiero.

I samband med kvalitetsgranskningen har så allvarliga brister i verksamheten uppmärksamats att det har föranlett ett tillsynsbeslut avseende bristerna inom området rektorns ledarskap. Den bristen redovisas i avsnittet *Styrning och utveckling av verksamheten* i beslut efter tillsyn i Svensbyns skolan med dnr 403-2017:6693. Mot den bakgrunden anges inte något identifierat utvecklingsområde i den del av kvalitetsgranskningen som avser rektorns ledarskap.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens värderingar av de tre granskade områdena. Till två områden finns ett utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare höja kvalitén inom området.

I beslutet finns det endast ett utvecklingsområde framtaget per område, detta även om Skolinspektionen har identifierat flera delar inom området som kan utvecklas. Detta då utvecklingsområden syftar till att stödja skolan där det största behovet finns för utveckling.

Notera att Skolinspektionen kan identifiera ett utvecklingsområde även inom ett bedömningsområde som Skolinspektionen har värderat som välfungerande.

Bedömningsområdet undervisning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Svensbyns skola i viss grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Av granskningen framkommer även att undervisningen delvis är utmanande för alla elever och att lärarna har höga förväntningar på elevernas förmåga till lärande. Granskningen visar även att eleverna regelbundet får återkoppling om vad de behöver utveckla och att lärarna oftast kommunicerar vilka delar av kunskapskraven som undervisningen utgår ifrån. Några observationer visar att läraren tar tillvara på elevernas idéer genom hela lektionen så att metoder och arbetssätt kan utmana alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. Bland annat genom att de fick möjlighet att utveckla egna idéer inom ramen för lektionens innehåll. Andra observerade tillfällen uppvisade en mer otydlig struktur där syftet med lektionen är oklar.

I intervju framkommer att lärarna ofta har möjlighet att stötta och utmana eleverna eftersom det är en så liten skola med få elever. Det framkommer att lärarna till exempel "peppar, pushar och byter material" när de märker att en elev inte känner tillit till sin egen förmåga. Lärarna berättar även att de ibland börjar med uppgifter som de vet att elever klarar av, för att på så sätt ge dem självförtroende att sedan gå vidare till en mer utmanande uppgift. Vid ett flertal av de observationer som Skolinspektionen har genomfört framkommer att lärarna har tilltro till elevernas förmåga bland annat genom att de tar tillvara på elevernas idéer under lektionens gång oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. Även elever uppger i intervju att de ofta får möjlighet att använda olika typer av uppgifter i skolarbetet.

Granskningen visar att lärare brukar låta elever reflektera över sitt lärande på olika sätt. Lärarna ger i intervju bland annat exempel på att de repeterar regelbundet vad de har lärt sig och att de är väldigt närvarande under lektionen och på så sätt kan ge och få återkoppling på undervisningen. Några lärare uppger dock att arbetet med återkoppling och att låta elever reflektera över sitt eget lärande skulle kunna bli mer strukturerat. I dagsläget sker det mer löpande under lektionens gång, utan att eleverna alltid är medvetna om att det sker. På Svensbyns skola använder vissa lärare matriser för att ge elever återkoppling,

andra lärare berättar att de kontinuerligt för samtal med eleverna om elevernas arbete och återkopplar kring vad de har gjort och vad de behöver göra mer av. Vissa lärare använder elevens individuella studieplan som utgångspunkt i den återkoppling eleverna får.

Av granskningen framkommer att syftet med undervisningen sällan tydliggörs för eleverna. Skolinspektionens observationer visar bland annat att det vid ett flertal tillfällen var otydligt vilket område eller vilka mål lektionen syftade till. Vid några observerade tillfällen inledde läraren ett arbetsområde inom ett ämne för att sedan, utan att avsluta det pågående arbetet, inleda ett nytt arbetsområde i ett annat ämne. Vid dessa observerade tillfällen fick inte eleverna några tydliga beskrivningar eller förklaringar till det arbetsområde de skulle jobba med. Detta leder till att undervisningen inte alltid har ett logiskt flöde eller att undervisningen varierar i tillräcklig utsträckning. Elever ges därför inte alltid möjlighet använda olika strategier för sitt lärande eller få så mycket stöd som de behöver i sin läroprocess.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området undervisning bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna tydliggör undervisningens syfte under lektionerna och strukturerar undervisningen samt förklarar för eleverna hur syftet hänger ihop med hela lektionen och dess enskilda moment.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna vid Svensbyns skola endast vid vissa tillfällen tydliggör undervisningens syfte under lektionerna. Granskningen visar att det under vissa lektioner är oklart hur hela lektionens syfte hänger ihop med lektionens olika delmoment. Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att

de ska kunna utvecklas så långt som möjligt¹. Skolförordningen framhåller vidare att eleverna genom en strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås². Av Skolverkets allmänna råd³ framkommer att lärarna ska se till att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen. Det är även viktigt att eleverna vet vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla samt hur de ska få visa sina kunskaper. Att tydliggöra undervisningens syfte innebär även att det måste finnas ett logiskt flöde i lektionen. Även rektorn är central i detta arbete. Enligt de allmänna råden ska rektorn organisera verksamheten så att lärarna ges förutsättningar att följa upp undervisningen och vid behov anpassa planeringen till nya förutsättningar. Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna tar ansvar för att leda undervisningen och tydliggöra på vilket sätt olika moment i undervisningen är kopplade till de förmågor som eleven ska utveckla. Rektorn måste sedan i sin tur se till att lärarna får de förutsättningar som krävs för att kunna genomföra detta.

I intervju med lärare framkommer att de nyligen har inlett ett arbete med att diskutera pedagogiska frågor. Några lärare uppger dock att det arbetet ännu inte riktigt har kommit igång. Lärare berättar även att det sällan sker någon särskild samverkan mellan lärarna kring lektionsstruktur eller innehåll. Rektorn uppger i intervju att den insats som skolan har gjort är att det på skolan har införts ämnesundervisning, istället för att en lärare ensam undervisar en klass i samtliga ämnen. Rektorn kan utöver detta inte ge något exempel på hur lärarna tydliggör undervisningens syfte för eleverna, men uppger att han genom möten med elever i korridorerna och på de lektionsbesök han genomför får en del insyn i hur det fungerar. Av Skolinspektionens observationer framkommer att det sällan tydliggörs vad syftet med lektionen är. Vanligtvis inleds lektionen

---

¹ Skollagen 3 kap. 3§

² Skolförordningen 5 kap. 2§

³ Skolverkets allmänna råd *Planering och genomförande av undervisningen*, (2011)

med en kort genomgång och sedan får eleverna sätta igång och jobba. På vissa lektioner har lärare en tydlig och genomtänkt struktur med ett logiskt flöde där eleverna får möjlighet att förstå lektionens innehåll. På andra lektioner initierar lärarna olika uppgifter men utan förklaring till varför eller på vilket sätt uppgifterna hänger ihop med varandra, eller vilket mål undervisningen har.

Bedömningsområdet rektorns ledarskap

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Svensbyns skola i låg grad har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan.

Av Skolinspektionens granskning framkommer att rektorn sällan fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn främjar till viss del samarbete och lärande mellan lärare och annan personal på skolan med utgångspunkt i utbildningens resultat och nationella mål, bland annat genom de pedagogiska möten som det nyligen har inletts ett arbete med. Av intervju med rektorn framkommer att det har förekommit en del kompetensutvecklingsinsatser under föregående läsår. Granskningen visar dock att rektorn inte följer upp och analyserar utbildningens resultat, vilket leder till att han inte heller sätter in nödvändiga åtgärder för att ytterligare förbättra undervisningen. I intervju med rektorn framkommer att han inte har planerat för några utvecklingsåtgärder och att han tycker att det är svårt att svara på vilka utvecklingsåtgärder som behövs på skolan.

Enligt lärarna är inte rektorn delaktig i någon utvärdering eller uppföljning av skolans resultat eller verksamhet. Några lärare beskriver att de själva skriver utvärderingar som de sedan sammanställer och skickar vidare till rektorn. Rektorn har dock inte gett någon återkoppling på det inskickade materialet.

Granskningen visar visserligen att rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar men det arbetet är ännu inte formaliserat så att han kan följa upp och utvärdera resursfördelningens effekter. Skolinspektionens granskning visar vidare att rektorn inte har någon inblick i arbetet med skolans strategiska jämställdhetsarbete annat än det som framkommer i skolans likabehandlingsplan, där det framkommer att skolan utifrån en analys arbetar med att i "skolans val" ta upp frågor som rör genus samt att läraren ska synliggöra elevernas möjlighet till inflytande oavsett könstillhörighet.

Identifierat utvecklingsområde

I samband med kvalitetsgranskningen har så allvarliga brister i verksamheten uppmärksamrats att det har föranlett ett tillsynsbeslut avseende bristerna inom området rektorns ledarskap. Den bristen redovisas i avsnittet *Styrning och utveckling av verksamheten* i beslut efter tillsyn i Svensbyns skolan med dnr 403-2017:6693. Mot den bakgrunden anges inte något identifierat utvecklingsområde i den del av kvalitetsgranskningen som avser rektorns ledarskap.

Bedömningsområdet trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att utbildningen i viss grad utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av Skolinspektionens granskning framkommer att det delvis finns ett strategiskt arbete med att upprätthålla trygghet och studiero för alla elever. Lärare uppger i intervju att de arbetar med att upprätthålla studiero men att de inte har ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla studiero. Ordningsregler och rastregler diskuteras på bland annat stormöten, klassråd och på elevråd och dessa diskussioner är ofta kopplade till diskrimineringsgrunderna och skolans likabehandlingsarbete. I intervju med eleverna framkommer dock att det varierar i vilken utsträckning det råder studiero beroende på vilken lektion och vilken lärare det är.

I det främjande och förebyggande arbetet uppger eleverna i intervju att de regelbundet fyller i enkäter avseende tryggheten. I intervju med lärare och rektor framkommer att dessa enkäter sedan ligger till grund för skolans likabehandlingsplan. I intervju med elevhälsan framkommer att både elevhälsan och de som arbetar i skolan för en ständig dialog med eleverna kring hur de upplever sin skolsituation. Enligt representanter för elevhälsan är skolan bra på att följa upp och arbeta både förebyggande och främjande för att motverka kränkande behandling. Bland annat är det en central del i skolans likabehandlingsarbete och regelbundna skolmöten med både elever och personal där sådana frågor diskuteras. Av samtliga intervjuer framkommer även att det främjande arbetet för att motverka kränkande behandling genomsyrar det vardagliga arbetet i skolan. Rektorn är dock inte delaktig i detta arbete vilket försvårar för rektor och personal att tillsammans arbeta med och bedriva ett främjande och förebyggande arbete.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området trygghet och studiero bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att all personal inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla studiero.

Av Skolinspektionens granskning framkommer att all personal på Svensbyns skola behöver bedriva ett strategiskt arbete så att studiero kan främjas och upprätthållas för alla elever. Av skollagen⁴ framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av förarbetena till skollagen⁵ framkommer att en viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är genom en aktiv dialog mellan elever och lärare och mellan lärare kring de gemensamma värden som ska gälla. Ett samlat arbete, som tydligt leds av rektorn, kring att skapa och upprätthålla studiero är centralt för att skapa förutsättningar för en god studiero. Studieron främjas av tydliga lektionsstrukturer och av ett tydligt ledarskap i klassrummet samt att undervisningen har ett tydligt fokus och är varierad⁶. Skolinspektionen rekommenderar därför Svensbyns skola att aktivt arbeta med att i personalen skapa ett gemensamt förhållningssätt för att tillförsäkra alla elever studiero. Rektorn på Svensbyns skola behöver även ge lärarna förutsättningar att upprätthålla studiero i klassrummet genom att uppvisa ett tydligt ledarskap i undervisningen.

I intervju med lärare framkommer att lärarna var och en för sig jobbar med att skapa studiero, men att det inte riktigt finns något gemensamt förhållningssätt i detta arbete. Det finns tillfällen då till exempel ordningsregler diskuteras på så

---

⁴ 5 kap §3 Skollagen

⁵ Prop 2009/10 s.319

⁶ Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Skolinspektionens rapport 2016

kallade stormöten, på klassråd och elevråd. Eftersom lärarna inte strukturerat diskuterar olika metoder för att upprätthålla studiero vet de inte heller alltid vad som fungerar i de olika grupperna. Lärarna uppger även att rektorn sällan är närvarande i skolan och att de inte heller har diskuterat med rektorn hur de kan jobba med studiero. Elever uppger i intervju att de tycker att studieron varierar. Eleverna säger att det ibland är studiero i klassrummen men att det också kan vara "högljutt och ganska stimmigt". Enligt de elever som intervjuas råder det lika ofta studiero som inte på lektionstid. Vid de observationer som Skolinspektionen genomförde rådde dock studiero och eleverna blev sällan störda i undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 juni 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 10435 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 403-2017:6693) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Beslutsfattare

Kajsa Öhman
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se/inspektion2018

Årjängs kommun

2017-12-21

Dnr 403-2017:6693

Bilaga: Underlag för bedömning i Inspektion 2018

I Skolinspektionens beslut för regelbunden kvalitetsgranskning får varje skolenhet en sammanfattande bedömning. Den sammanfattande bedömningen består av en sammanvägning av de fyra bedömningsområdena och ges enligt följande tre nivåer: *God kvalitet, Förbättringsområden finns* och *Ett förbättringsarbete är nödvändigt*.

I granskningen ingår fyra bedömningsområden. Inom respektive område granskas följande delar:

Undervisning: Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Undervisningen är utmanande för alla elever. Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling.

Rektors ledarskap: Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn utvecklar utbildningen. Rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar för elevers lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Studiero och trygghet: Personalen inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Personalen bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever.

Bedömning och betygsättning: Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven. Lärarna tar ansvar för att bedömning och betygsättning är likvärdig.

I granskningen värderas kvalitén inom varje bedömningsområde med hjälp av ett bedömningsschema som innehåller tre nivåer: i låg grad, i viss grad och i hög grad, se figur 1.

Figur 1: Bedömningsschema – skolenhetens bedömningsområden fördelat på tre nivåer

Undervisning			
Rektorns ledarskap			
Studiero och trygghet			
Bedömning och betygsättning			
	i låg grad	i viss grad	i hög grad

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Fakta om skolan

Svensbyns skola ligger i Årjängs kommun.

Det går totalt 66 elever från förskoleklass till årskurs 6, varav 11 elever går i förskoleklass.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Av skolans egen redovisning framgår att andelen flickor som nådde de nationella målen i svenska våren 2017 var 60 procent. Av pojkarna nådde 66,6 procent målen i svenska. Motsvarande siffra redovisas i matematik. I de naturorienterade ämnena nådde 80 procent av flickorna målen 2017 medan 66,6 procent av pojkarna nådde de nationella målen. I Samhällsorienterade ämnen nådde 80 procent av flickorna de nationella målen medan 100 procent av pojkarna nådde målen.

Årskurs 6

Av skolans egen redovisning framkommer att 80 procent av flickorna nådde målen i engelska våren 2017 medan 100 procent av pojkarna nådde målen i engelska. I resterande ämnen nådde 100 procent av flickorna målen 2017. Av pojkarna nådde 100 procent målen i samtliga ämnen våren 2017.